

*Mūzikas nodarbības pirmsskolas izglītībā
kompetenču pieejas
un vīrusa Covid – 19 apstākļos*

Baiba Brice,

Talsu pirmsskolas izglītības iestādes “Pīlādzītis” mūzikas skolotāja,

Latvijas Universitātes lektore,

Talsu novada pirmsskolas mācību jomas koordinatore

“Mūzika ir kodēts aritmētikas vingrinājums dvēselei,
kura to risina, pati nenojauzdama, ka rēķina”

[G.V. Leibnics]

Kāpēc pirmsskolā mūzika tik svarīga?

- Muzikālajās rotaļnodarbībās tiek attīstītas visas bērnu psihiskās spējas: uztvere, uzmanība, atmiņa, domāšana, runa.
- Muzikālā darbība sekmē bērna emocionālo inteligenci, radošo domāšanu, attīsta ētisko un estētisko izpratni, sekmē pasaules izziņas procesu. Muzikālās darbības procesā tiek īstenota patriotiskā audzināšana, sekmēta piederības un nacionālās identitātes izjūta, cieņa pret savas un citu tautu folkloru un kultūru kopumā.
- Tiek sekmētas bērna prasmes sadarboties ar grupas biedriem, orientēties telpā un plaknē, atjautība.

Pirmsskolas vecums ir muzikālās attīstības sensitīvais periods:

- visstraujāk attīstās ritma izjūta;
- muzikālā dzirde,
- vokālās prasmes,
- prasmes muzicēt,
- radošums,
- kustību koordinācija un ķermeņa plastiskums,
- veidojas bērna iztēle,
- emocionālā atsaucība uz mūziku kā mākslas veidu.

Mūzika pirmsskolā palīdz sasniegt kopīgo pedagogiskās darbības mērķi, kas vērsts uz sabiedrības pilnveidošanos:

- Cilvēks nevar nodot nākamajai paaudzei to, ko pats nav piedzīvojis
- Emocionāli inteligēntas, brīvas, harmoniskas un radošas personības attīstības sekmēšana
- Personība kā individualitāte ar kultūras izpratni, attieksmi un izkoptām muzikālajām dotībām

Mūzikas skolotājs vada, koordinē un atbalsta arī grupu skolotāju muzikālās aktivitātes:

- Sagatavo katrai izpētes tēmai atbilstošu **muzikālo materiālu izmantošanai grupas apstākļos**: skandējamus tekstus, pirkstu rotaļas, tautas dziesmas un rotaļas, idejas kustību improvizācijai, ritma un runas rotaļas, skaņu pasakas, etc.
- Piedāvā (sagatavo) skaņu ierakstus kustībām, rīta noskaņai, svētkiem, miega mūziku, muzikālās pasakas, dabas skaņas, etc. Piedāvā savas balss ierakstus dziesmām, rotaļām vietnē WhatsApp un tēmai atbilstošas IT adreses: izglītojošas multfilmas, video piemērus, muzikālās spēles, skaņdarbu animācijas, etc.
- Nepieciešamības gadījumā sagatavo muzikālo mācību materiālu arī bērnu vecākiem.

Pirmsskolas skolotāja atbildībā:

- Vadoties pēc mūzikas skolotāja ieteikumiem, daudzveidīga muzikāli ritmiskā materiāla iekļaušana ikdienas rotaļnodarbībās un brīvajos brīžos ~ **3-5 reizes dienā** – pēc principa: jo jaunāka vecuma bērni, jo muzikālā darbība tiek veikta vairāk!
- **Skolotāja dienas ritā** atbalsta bērnu iniciatīvu un rosina bērnus **dažādām** muzikālajām aktivitātēm – skandēšana, dziedāšana, rotaļas, mūzikas aktīvā klausīšanās, brīvā muzikālā darbošanās, kustību improvizācijas ar mūziku, vingrošana ar mūziku, skaņu pasakas/dzejoļi, etc.
- **Grupas mūzikas centrs:** atskaņotājs, skaņu ierakstu kolekcija, muzikālā mape, skaņu rīki, aktuālo rotaļu aksesuāri.

Svarīgi:

- Lai tiktu sasniegti izvirzītie mērķi un pirmsskolas programmā paredzētie sasniedzamie rezultāti, **mūzikas nodarbībām jānorit regulāri, sistēmiski un sistemātiski** (bez pārtraukumiem). Labos laika apstākļos (maigais rudens, pavasaris, vasara) tās var organizēt arī ārā.
- Katrā pirmsskolas izglītības iestādē nepieciešams **muzikālās audzināšanas speciālists** ar pamatīgām zināšanām muzikālās audzināšanas metodikā.

Mūzikas nodarbību saturu veido:

- Ilgākam laika posmam (grupas izpētes tematikai atbilstoši ~1 mēnesim)
- Pietiekami vienkāršu, atbilstošu konkrēto bērnu vajadzībām, sabalansējot ar SR
- **Svarīgi, lai arī grupas skolotāja vai bērna vecāki nepieciešamības gadījumā var turpināt mūzikas skolotāja iesākto.**
- Balstīties uz *a cappella* dziedājumu, kustību improvizācijām, mūzikas aktīvo klausīšanos, muzicēšanu.
- Saturiskā daudzveidība: skandēšana, dziedāšana, kustības, mūzikas aktīvā klausīšanās, rotaļas, ritmiskā darbība ar skaņu rīkiem, skaņu pasakas.

Sadarbība - mūzikas skolotājs un:

- **Iestādes vadība** (svarīgs atbalsts, savstarpēja izpratne un uzticēšanās mūzikas skolotāja profesionalitātei)
- **Grupu skolotāji** (sniedz metodiskās zināšanas par muzikālās audzināšanas procesu -“kā nevajag”; muzikālais materiāls lietošanai grupas apstākļos; tehnoloģiju pielietojums)
- **Logopēds** (dalās ar muzikālo materiālu, kurš varētu noderēt logopēdam)
- **Sporta skolotājs** (muzikālās kustību aktivitātes, mūzikas un kustību dzejoļu, pasaku atlase sportam, rīta rosmēm; kopīgi deju un kustību iestudējumi)
- **Bērnu vecāki** (sniedz ziņas par bērnu muzikālo attīstību un muzikālo darbību; piedāvā muzikālo mācību materiālu lietošanai mājas apstākļos; saņem atgriezenisko saiti)

Svētki krīzes apstākļos: grupas telpā, zālē, ārā

- **svētku noskaņas** radīšana: klausos, sasmaržoju, pagaršoju, pataustu, izpētu, darbojos mūzikā;
- **pārsteiguma momenti** - gan gaidot svētkus, gan svētku norisē;
- **svētku veltījums**, dāvanības, apsveikumi tuviniekiem;
- **svētku gaidīšanas** un norises darbības, darbnīcas, rotaļas - bērnu priekam;
- **pašdarinātas** grupas telpu dekorācijas un svētku cienasts;
- **koplietošanas telpām – zāle, gaiteni, pirmsskolas pagalms – dekorācijas darina** pieaugušie, radot svētku izjūtu, estētiskos prieksštatus par skaisto.

Gaidot svētkus, darbojamies:

- iepazīstam, uzzinām par svētku nozīmi, jēgu, tradīcijām, etc.;
 - mācību process neizpaliek;
 - dažādi svētku gaidīšanas pasākumi un pārsteiguma momenti;
 - svētku gaidīšanas posmā ietveramas arī dažādas “darbnīcas”(cep piparkūkas, darina rotājumus, dāvanas, apsveikumus, etc.);
 - 4-7 g.v. bērni paši pauž savas vēlmes, piedalās svētku norises plānošanā.
-
- **Svētku brīdī priecājamies, svinam, baudām** – pārsteigumi, muzikālās aktivitātes, cienasts, etc.